

sledkov Geologického prieskumu Spišská Nová Ves v práci O. Čejchana — M. Bízovej (1973), podľa ktorej zásoby Hg reprezentuje 5—10 % rýdza ortuť, 25—33 % tetraedrit a rumelka 60—70 % Hg. V priemernej vzorke rudy z 13. obzoru-západ (analyzoval P. Novotný et al. 1968), kde je obzvlášť bohato zastúpená rumelka, je pomerné zastúpenie Hg v rýdzej ortuti 1, v rumelke 52 a v tetraedrite 46 %. Uvedené podporuje naše výsledky z celého ťažobného poľa, v ktorom je rumelka zastúpená v podstatne menšej miere. Predpokladáme, že sa v súčasne dobývaných priestoroch rumelka koncentruje vo väčšej miere len lokálne. Tetraedrit je nielen bežným, lež aj hojným sprievodným minerálom sideritovo-barytovo-kremeňovej žily, pričom priemerný obsah Hg v tetraedrite v súčasne dobývaných priestoroch, včítane najhlbších, kolíše okolo 10 váhových %.

Obsah opakových minerálov v ostatných produktoch a medziproduktoch rudnianskej úpravne je veľmi nízky. V leštených nábrusoch práškových preparátov sme zistili len veľmi nízky obsah tetraedritu a chalkopyritu, pyritu a hematitu. Preto sme obsah týchto minerálov spočítali iba súhrnne. Ich plošný obsah v percentách bol vo vsádzke sideritu 0,15, barytu 0,10, v piesku po tyčovom mlyne sideritu 0,22 a barytu 0,10, v sideritovom magnetickom podiele 0,11, v sideritovom nemagmatickom podiele 0,22, v barytovom magnetickom podiele 0,04 a v barytovom nemagmatickom podiele 0,10.

Doručené 6. 4. 1978
Odporúčila L. Drnzíková

LITERATÚRA

- Betehtin, A. G. 1955: Mineralógia. Bratislava, Slov. vyd. tech. lit. 799 s.
Čejchan, O. — Bízová, M. 1973: Fázová analýza sloučenin antimonu v produktoch rudňanské rťovny. 1. časť. Praha, ÚVH. 89 s.
Michejev, V. J. 1957: Rentgenometričeskij opredelitel' mineralov. Moskva. 868 s.
Novotný, P. — Komárková, E. — Padák, V. 1968: Fázová analýza minerálov rťuty v rudě z lokality Rudňany II Západ. [Záverečná správa za roky Tarkian, M. 1974: A key-diagram for the optical determination of common ore minerals. Minerals Sci. Engng, vol. 6, No 2, pp. 101—105.]

AKTUALITY

Poznámky ku genéze variských magmatitov Západných Karpát

(Tézy referátu predneseného na zasadnutí Komisie 4 Mnohostranných dohôd
akadémii socialistických štátov 15. 5. 1978 v Košiciach)

DUŠAN HOVORKA

Úplne prevládajúcim typom plutonických hornín jadrových pohorí a veporidných zón Slovenského rudohoria sú biotitické granodiority — tonality. Tvoria provinciu variských neskorokinematických anatektických masívov. Typy označujúce sa ako „dumbiersky“, „vysokotatranský“, „sihliansky“ a i. vznikli úplnou anatexiou základného a zároveň výrazne prevládajúceho typu metamorfítov predkarbónskeho veku — biotitických plagioklasových pararúl metadrobového pôvodu. O anatektickom pôvode

základných typov magmatitov uvedených jednotiek svedčia geologické (pozvoľný prechod plutonitov cez hybridné zóny do migmatitov až biotitických plagioklasových pararúl v prípade autochtónnych masívov), geochemické (identita chemického zloženia základných horninových typov plutonických masívov a prevládajúcich typov metamorfitov), mineralogické (prítomnosť dvoch generácií zirkónov, ich „oválne“ tvary a dorastanie mladšou generáciou tohto minerálu) a petrologické (výrazná látková a prevažne aj štruktúrna homogénnosť masívov, existencia zón s výrazným tvarovým usmernením horninotvorných minerálov a i.) kritériá.

Masívy, ktoré tuhli in situ vo vzťahu k minerálnym asociáciám okolných metamorfitov fácie almandinických amfibolitov, možno označiť ako „izofaciálne“. V prípade intrúzií do komplexov metamorfitov fácie zelených bridlíc (Malé Karpaty, kohútske veporidné pásmo) majú masívy výrazne „alofaciálny“ charakter. Tie v horninách svojho plášťa spôsobili kontaktnotermickú a kontaktnometasomatickú premenu.

Draselné živce v typoch označujúcich sa ako „autometamorfované“ granity/granodiority, resp. ako „granity prašivského typu“, nepredstavujú produkt metasomatických procesov, ale kryštalizácie z magmatickej taveniny. O neskoromagmatickom pôvode draselných živcov svedčí prevažná časť doterajších zistení (prítomné prevažne karlovarsky zdvojitnené draselné živce, ich idomorfný tvar, chýbanie anchimono-minerálnych „mikroklínových“ fácií masívov ako produktov pokročilej draselnej metasomatózy, prítomnosť „prašivských“ typov pegmatitov v granodioritoch základného typu, chýbanie prejavov zrudnení viažúcich sa na autometasomatické procesy v granitových masívoch a i.). V zmysle uvedeného granity tohto typu nie sú produktom mladšej intruzívnej fázy, ale produktom kryštalizácie z pôvodne jednotnej anatektickej taveniny granodioritového/tonalitového zloženia. Draselné živce neskoromagmatického pôvodu vznikli „vyplnením“ priestoru zvyškovou, alkáliami obohatenou taveninou.

Autometasomatické procesy sa v podstate už na stuhnutých minerálnych asociáciách masívov uplatnili len v obmedzenom rozsahu (vznik pneumatolytického muskovitu, kremeňa a turmalínu, príp. aj minerálov epidotovej skupiny). Intenzita a výsledok daného procesu boli vo vzťahu k hmote masívov také nepatrné, že nemôžu determinovať označenie veľkých horninových masívov jadrových pohorí a veporidných zón Slovenského rudohoria Západných Karpát.

Geologický ústav PFUK
Gottwaldovo nám. 19

88602 Bratislava

Doručené 20. 5. 1978